

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektora

Akademický rok: 2017/18

Destinace (země, město): Tchaj-pej, Tchaj-wan

Jméno, příjmení: Ondřej Geppert

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): National Chengchi University, Department of Slavic Languages & Literatures

<http://slavic.nccu.edu.tw/>

Vyučující češtiny

Doc. Melissa (Shih-hui) Lin

Mgr. Ondřej Geppert

V akademickém roce 2017/18 byly v rámci „českého modulu“ vedeny lekce v celkovém rozsahu 18 vyučovacích hodin týdně. Předměty bohemistického zaměření vyučují na katedře slavistiky oba výše zmínění pedagogové.

Studenti

Studium českého jazyka a reálií není určeno výhradně pro studenty katedry slovanských jazyků a literatur. Díky poměrně široké nabídce volitelných předmětů na NCCU je čeština v nabídce v podstatě pro každého univerzitního studenta od bakalářského stupně až po doktorský. Zájem o češtinu na NCCU má mírně rostoucí tendenci, takže v uplynulém akademickém roce 2017/18 bylo do našich kurzů přihlášeno kolem 60 unikátních studentů z různých fakult. Větší část z nich si zvolila bohemistiku přímo jako vedlejší bakalářskou specializaci na naší katedře. Další studenti docházeli na volitelné kurzy z jiných kateder a fakult NCCU. Studentům nabízíme primárně kurz jazyka na třech úrovních (1-3) a kurz konverzace na dvou úrovních (1-2). Po ukončení bakalářského cyklu zůstává jedinou možností pokračování studia češtiny zahraniční pobyt, a to přímo v České republice. Této možnosti zejména díky pomoci českých vládních stipendií několik jednotlivců využilo, systematická spolupráce s českými univerzitními partnery nicméně chybí. Přibližný věk studentů se pohybuje mezi 19–23 lety.

Stručná charakteristika studia a hodnocení

V rámci studia slavistiky se čeština profiluje v kategorii volitelných „modulárních kurzů“, kde mají slavisté na výběr ze šesti různých modulů. Vlastní *Český studijní program* předpokládá získání 20 kreditů v této volitelné profilaci v průběhu bakalářského studia, po jejichž získání obdrží studenti certifikát potvrzující absolvování českého programu. Ten obsahuje dva povinné a pět výběrových kurzů. Bakalářské studium je čtyřleté, zakončené závěrečnou zkouškou bez nutnosti psát a obhajovat bakalářskou práci. Vedle volitelné češtiny se podobně velká část studentů zaměřuje na polštinu, studium ruštiny je však vždy obligatorní.

Hodnocení studentů se proporčně skládá z několika faktorů: kromě samotných zkoušek dvakrát za semestr jsou to docházka, práce v hodině, příp. samostatné prezentace, úkoly a projekty. Během akademického roku probíhají zkoušky v listopadu/dubnu (mid-term) a v potom v lednu/červnu (final). Ve zkouškovém týdnu se odehrává jak písemná, tak ústní část zkoušky (pro studenty kurzů konverzace). Všechny zkoušky probíhají v režii lektora, který následně odevzdává procentuální hodnocení všech svých studentů. Hranice pro úspěch je stanovena na celkovém hodnocení min. 60 % za kurz, systém hodnocení potom na škále A-F.

Výuková činnost lektora

Lektor v akademickém roce 2017/18 vyučoval v následujících kurzech:

Zimní semestr – Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); Český jazyk III (3 lekce); Realie České republiky (2 lekce); celkem 11 lekcí. Dále výuka probíhala v rámci třítydenního letního programu v ČR *Česko a jeho kultura*.

Letní semestr – Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); Český jazyk III (3 lekce); Kultura střední Evropy (2 lekce); celkem také 11 lekcí.

Semestr trvá ve srovnání s nastavením většiny českých univerzit poměrně dlouho – 18 týdnů. Kurzy probíhaly v zimním semestru od 11. 9. do 12. 1., v letním semestru od 26. 2. do 29. 6. 2018.

Seminář *Kultura střední Evropy* (Central Europe: Culture Introduction) získal 23. dubna t. r. z rukou rektora NCCU ocenění „Excellent Undergraduate English-taught Course“ jako jeden ze tří nejlepších anglicky vyučovaných bakalářských kurzů na univerzitě.

Činnosti lektora nad rámec výuky

Před zahájením i v průběhu akademického roku je vedle výuky samotné pochopitelně třeba zajišťovat přípravu potřebných metodických a kurikulárních dokumentů, ale také např. materiálů k prezentaci bohemistiky např. na internetových stránkách katedry.

Těžiště této činnosti ovšem leží v pořádání různých akcí, většinou kulturního a vzdělávacího rázu. Některé se konají opakovaně v každém roce, jiné jsou spíše výjimečné a týkaly se např. výročí založení ČSR. Při těchto příležitostech se střetáváme v oboustranně výhodné spolupráci také s *Českou ekonomickou*

a kulturní kanceláři Tchaj-pej (ČEKK). Zahájení zimního semestru proběhlo 23. září 2017 netradičně formou tzv. Speak Dating, tedy akce otevřené široké veřejnosti v prostorách uměleckého centra v Tchaj-peji. Smyslem této akce bylo seznámit Tchajwance s evropskými jazyky a také je snad naučit několik základních frází či vět. Atmosféra na stánku byla po celý den velmi příjemná. Některé situace byly i úsměvné - přicházeli úplní začátečníci, někteří jiní si po návštěvě Česka zapamatovali několik slov a prosili o specifický překlad, další si přišli plynně popovídat a jiní zase připomenout chvíle strávené v České republice.

Výrazně serióznější atmosféra pak doprovázela 7. *Mezinárodní konferenci slovanských jazyků* na naší univerzitě ve dnech 11. - 12. 11. 2017. Vedle obou českých pedagogů na NCCU tam s úvodním příspěvkem vystoupila doc. Ivana Bozděchová, která navštívila také odbor zahraničních vztahů univerzity i studenty na lekci češtiny. Některé další benefity této návštěvy doceníme teprve v delší časové perspektivě. Díky daru ČSUZ, tedy páru moravských lidových krojů, bude od příštího akademického roku možné na kulturních akcích vystupovat v autentických uherskobrodských krojích. Již tradiční událostí se zdá být předvánoční *Slovanský večer* (loni 21. 12.) se svérázně pojatou adaptací pohádky *O dvanácti měsíčkách* v režii studentů bohemistiky a za pomoci obou vyučujících. Toto úsilí bylo završeno i oceněním za nejlepší představení večera. Rozhodčí byli dva Rusové a jeden známý tchajwanský překladatel a česká skupina hned při své první účasti soutěž vyhrála.

Po zimní pauze jsou potom jarní měsíce doslova nabité různými festivaly za aktivní účasti lektora a jeho manželky Aleny Geppert. Zahájili jsme březnovými oslavami Velikonoc v rámci lekcí reálií a pokračovali dvěma opakujícími se květnovými událostmi: *Festival světového jídla* (15. – 17. 5. 2018) a *Den slovanské kuchyně* (30. 5. 2018). Na českém stánku se sešla různorodá skupina tchajwanských dobrovolníků, výměnných českých studentek a rodiny lektora. Světová kuchyně opět do kampusu přilákala řadu návštěvníků z řad studentů i veřejnosti. Nejpopulárnější na našem stánku jsou tradičně různé omáčky, guláš, bramboráky a jiné české dobroty.

Za spoluúčasti české a slovenské kanceláře jsme na NCCU v květnu také uspořádali *Výroční výstavu ke vzniku Československa*. Výstava prezentovala dvě sady velkoformátových informačních panelů ke vzniku a historii ČSR z pohledu Čechů a Slováků. Vernisáž 10. května t. r. se vydařila i díky výtečnému hudebnímu vystoupení (piano, soprán), přednášce k tématu a ochutnávce slovenských vín a plzeňského piva. Zajímavých přednášek hostů proběhlo hned několik, za zmínku jistě stojí výjezdní přednáška našeho lektorátu na univerzitu ve městě Taichung dne 6. června a zejména pak návštěva bývalého ministra zahraničí Cyrila Svobody na NCCU dne 14. června s přednáškou k tématu *Transformace současné Evropy*.

Dařilo se také nadále rozvíjet spolupráci s partnerskou Univerzitou Palackého v Olomouci a dalšími pracovišti. Pozitivním výsledkem je účast 19 studentů a absolventů NCCU na letním programu v České republice, letos již počtvrté (16. 7. – 6. 8. 2018). Ten je organizován lektorem v kooperaci s Letní školou slovanských studií UP. Hlavní náplní tohoto programu je dvoutýdenní intenzivní kurz češtiny doplněný

o exkurze po zajímavých místech ČR a střední Evropy a další doprovodný program. Letos jsme kromě Lednice, Brna a Prahy zamířili např. také do Vídně nebo do Krakova.

Většinu výše zmíněných informací případný zájemce nalezne na blogu a na Facebooku, které jsou průběžně doplňovány o různé zajímavosti a aktualizovány s ohledem na proběhlé události. Zejména blog je naplněn několika sériemi fotografií, které jsou k nahlédnutí na odkazech níže:

<http://www.czech-nccu.blogspot.cz/>

<https://www.facebook.com/pages/Study-Czech-at-NCCU/1620611201501772>

Specifika výuky a výukové materiály

Lektor češtiny působí na NCCU v posledních čtyřech letech, během nichž bylo možné obohatit český studijní program o kurzy konverzace s rodilým mluvčím-bohemistou, zahájit nový seminář středoevropské kultury a reálií, ale i celkově rozšířit záběr studia i dalších studentských aktivit o nové oblasti. Ve výuce se mnohdy střetávají odlišné pohledy lektora pocházejícího z prostředí evropské „jednoty v rozmanitosti“ a individualismu s vnímáním studentů, jejichž kolektivní chápání nadále reflektuje velmi silné tradice čínského jazyka a kultury. Výukové metody a lektorský přístup se pochopitelně přizpůsobují tomuto trendu, tedy podmínkám, potřebám a charakteru výrazné skupiny čínsky mluvících studentů. Také osvojování sociokulturních kompetencí znamená u asijských studentů spíše pozvolný proces v průběhu celého bakalářského studia (s výraznou přidanou hodnotou účasti na letním nebo výměnném pobytu v ČR).

Studenti katedry slavistiky na NCCU přicházejí do českých kurzů většinou již s předchozí znalostí ruštiny. Očekávají také podobný trend výuky, na který byli z těchto lekcí zvyklí, tedy spíše tradiční přístup ve formě frontální výuky, podrobného výkladu gramatických jevů a drilu, systematické práce s vybranou učebnicí atp. Drobné problémy ve výuce asijských studentů potom vznikají při uplatnění odlišných přístupů zahrnujících aktivní zapojení, kreativitu, projev vlastního názoru, projektovou práci aj. Snaha lektora orientovat se na nácvik řečových dovedností je značně limitována studijním kolektivem, v němž se student před ostatními příliš neprojevuje, aby neudělal chybu a „neztratil tvář“. Všechny čtyři řečové dovednosti dostávají v kurzech české konverzace relevantní prostor a poskytují následně jasnou zpětnou vazbu o tom, čemu student po absolvování dané lekce rozumí, co umí říct a napsat. V začátečnických kurzech nám jde také o pochopení fonetického plánu češtiny, tedy výuku a nácvik správné výslovnosti, mj. v kontrastu k čínštině a ruštině. Ve vyšších kurzech zase vysvětlujeme alespoň rámcovou stratifikaci češtiny a stylistiku, neboť v psaných textech studentů se vedle gramatických chyb vyskytují např. příznaková slova. Omezený kontakt s živým českým jazykem a kulturou je hendikepem, který také určuje relativně nižší možné nároky na studenty z Tchaj-wanu.

V lekcích konverzace jsme využívali učebnice *Basic Czech I-II* (Adamovičová – Ivanovová 2013), *Čeština pro život 1-2* (Nekovářová 2008) a *Čeština Expres 1-3* (Holá – Bořilová 2011). Jazykový kurz na vyšší úrovni (Čeština 3) je strukturován dle *Češtiny pro cizince B1-B2* (Kestřánková – kol. 2011). Osvědčily se nám také knihy z edice *Adaptovaná próza* (Akropolis), stejně jako vybraná česká periodika. Kromě tištěných zdrojů jsme ovšem ve velké míře využívali internet, zejména různé volně dostupné e-learningové kurzy, modelové testy, ukázkové texty z českých www stránek a médií aj. Dále také sadu pracovních listů vlastní provenience. Pro doplnění výuky posloužily vybrané české filmy, seriály, pohádky, písně atp.

Podmínky výuky a zázemí lektora

Vybavení Fakulty cizích jazyků NCCU, kde jsou jazykové učebny sdíleny všemi filologickými obory, je poměrně kvalitní. Pokud si to je lektor schopen zařídit, jeho výuka probíhá v učebně s počítačem, internetem a projektorem. Uspořádání tříd je spíše přednáškové, takže např. pro lekce konverzace méně vyhovující. Většina kurzů probíhá v tříhodinových blocích s krátkými přestávkami. Katedra sídlí v budově fakulty ve čtvrtém patře - je zde kancelář, ruské centrum a knihovna slavistiky, která je lektorovi k dispozici např. pro konzultace. Knihovna v pracovně lektora, která může studentům nabídnout novější výběr české beletrie a filmů, částečně vynahrazuje nedostatek bohemistické literatury v knihovnách NCCU a slouží pochopitelně také jako zdroj pro zkvalitnění výuky.

Lektor má po určité čekací době (asi půl roku) nárok na vlastní kancelář. Ta je v jiné univerzitní budově, tzv. Research Building. Pracovna je vybavena základním nábytkem a počítačem a poskytuje dostatečné zázemí a klid na práci. Lektor s rodinou jsou ubytováni ve zcela novém univerzitním bytě v obytném domě nedaleko kampusu. Velkou výhodou je pěší dostupnost pracoviště, nevýhodou vyšší tržní nájemné: bez energií činí asi 16 000 Kč (22 000 NTD) měsíčně.

Celkové zhodnocení

Po osobní i profesní stránce nabízí Tchaj-pej a NCCU dostatek prostoru k sebezrovoji a dalšímu vzdělávání (Ph.D. kurzy na lingvistice). Vedle toho pochopitelně vznikají dílčí nedorozumění tak, jak je u poměrně vzdálených kultur běžné. Po delším pobytu v zahraničí nicméně člověk již tuší, jak minimalizovat vznikající problémy a disproporce. Je nutné vidět reálné limity bohemistiky ve „vzdáleném“ zahraničí. Konkrétně na NCCU došlo před nedávnem k omezení přímé vyučovací činnosti na úkor výzkumu a bádání, což se zvláště citelně dotklo jazykové výuky. Ve výukových plánech do budoucna nás to vede k přemýšlení o alternativních možnostech a rozvoji nepřímých forem výuky jako je zejména e-learning.

Rozsah a úroveň výuky českého jazyka a reálií se daří udržovat mj. také díky mírně rostoucímu počtu zájemců. Je potřeba ocenit, že čeština na slavistice NCCU dostává svůj prostor, byť je omezený. Po prvotních obtížích se daří opakovaně (každoročně) prodlužovat smlouvu se zahraničním lektorem – neděje se tak automaticky a vedle požadavku katedry je vyžadován souhlas rektora. Veškerá jednání s Tchajwanci jsou ale velmi solidní. Hladkému průběhu lektorského pobytu napomáhá také přítomnost

a záštita kolegyně Melissy Lin, ale i některých dalších kolegů z katedry. Spolupráci s ČEKK Tchaj-pej provází také oboustranný zájem a vstřícnost.

Výrazným kladem tohoto roku bylo několik úspěchů, které pochopitelně dodávají potřebnou energii a elán pro budoucí působení (další vzdělávání, ocenění, získání kroje atd.) Naopak spíše dlouhodobým problémem je nemožnost nabídnout studentům na vyšších úrovních odpovídající studijní zázemí, tedy kurz, učebnici a studium šité na míru. V tomto akademickém roce pokračovali hned dva studenti, kteří se vrátili z předchozího studijního pobytu v ČR, v kurzu Čeština 3. Bohužel na své úrovni B2 museli sdílet kurzy se studenty nižší úrovně (B1), takže výuka mnohdy připomínala malotřídku. Navíc pro ně bylo náročné se do semináře vůbec zapsat, neboť Čeština 3 není v základní nabídce předmětů a studenti posledního ročníku si za ni musejí připlácet. Nejlepší studentka, která byla již nyní přijata na magisterské studium na VŠE v Praze, studovala spíše formou individuálních konzultací nad rámec výuky, neboť pro sebe na katedře nenalezla odpovídající nabídku. Absence magisterského studia i skutečně fungující mezinárodní spolupráce, která by pokročilejším studentům zajistila bezproblémové další studium v jazyce jejich zájmu, tedy češtině, je hendikepem, který lektor sám o sobě není schopen překonat.

Z celkového, racionálního hlediska ovšem dle mého názoru úspěchy převládají a česká stopa je na NCCU v Tchaj-peji už znát. Lze ji vnímat všemi smysly, poklepem i poslechem (jak píše Pavel Eisner), ale i řečí, písmem a třeba právě i chutí – ochutnáním některého ze skvělých českých jídel na našem každoročním festivalovém stánku.

V Olomouci dne 31. července 2018

Mgr. Ondřej Geppert